

Vår samlade bedömning är

att Norbergs kommun inte fullt ut har ett ändamålsenligt arbetssätt mot kränkande behandling, mobbing och diskriminering i skolan

Revisionsrapport

Arbete mot kränkande
behandling, mobbing och
diskriminering i skolan

Norbergs kommun

Anna Werner, KomRedo AB

2021-11-16

Innehåll

1	Uppdrag	3
2	Bakgrund.....	3
3	Projektets syfte, ändamål och avgränsning.....	3
4	Revisionskriterier	4
5	Ansvarig styrelse.....	4
6	Metoder.....	4
7	Resultat av granskningen.....	5
7.1	Planer mot kränkande särbehandling och diskriminering.....	5
7.1.1	lakttagelser	6
7.1.2	Kommentarer	7
7.2	Förebyggande insatser	8
7.2.1	lakttagelser	8
7.2.2	Kommentarer	10
7.3	Rutiner för anmälan, utredning och åtgärder	11
7.3.1	lakttagelser	11
7.3.2	Kommentarer	14
7.4	Samverkan med socialtjänst.....	14
7.4.1	lakttagelser	15
7.4.2	Kommentarer	15
8	Svar på revisionsfrågorna	15

Sammanfattning

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Norbergs kommun inte fullt ut har ett ändamålsenligt arbetssätt mot kränkande särbehandling i skolan då det finns brister och utvecklingspotential inom en rad områden. Planer mot diskriminering och trakasserier finns men behöver utvecklas. Källskolan har ett gott förebyggande arbete medan Centralskolan behöver utveckla sitt förebyggande arbete. En ljuspunkt är dock arbetet med kamratstödjare som bedöms vara en givande insats. Rutiner finns på båda skolorna till viss del men behöver förtydligas. Kommunikationen med socialtjänsten fungerar väl. Den interna kommunikationen från lärare, via rektor, skolchef och utskott finns idag men behöver formaliseras tydligare i nedtecknade rutiner.

Rekommendationer

- att Norbergs kommun skapar en gemensam mall för plan mot kränkande behandling med tillhörande rutiner och blanketter som sedan används av båda skolorna. Planerna innehåller idag mycket information om vad som ska göras medan hur personalen ska agera och vem som ska göra vad är otydligt.
- att Källskolan arbetar fram tydliga skriftliga instruktioner kring hur personalen ska arbeta och dokumentera i akuta situationer.
- att Centralskolan fortsätter det påbörjade utvecklingsarbetet med att omarbeta planen mot kränkande behandling och att en tidplan för dess framtagande och implementering tas fram omgående. Även en konkret plan för hur den kontinuerligt skall följas upp under året bör tas fram för att säkerställa att den hålls levande i det dagliga arbetet.
- att Centralskolan tar fram en plan för hur de ska arbeta vidare med att utveckla det förebyggande arbetet dels för mellanstadiet, dels för högstadiet. Centralskolan kan med fördel ta inspiration från Källskolan kring konkreta insatser på mellanstadienivå.
- att Norbergs kommun tar fram en tydlig ansvars- och rollfördelning för lärare/skolpersonal, rektor och skolchef
- att Norbergs kommun förtydligar i en skriftlig rutin vilken information som ska gå vidare till huvudmannen och vilken instans som avses.
- att Norbergs kommun tar fram riktlinjer kring hur incidenter och allvarigare kränkningar ska sammanställas, avrapporteras och följas upp både på enhetsnivå och på övergripande nivå inom sektorn men även på politisk nivå i utskott och kommunstyrelsen.

1 Uppdrag

KomRedo har på uppdrag av kommunrevisorerna genomfört en granskning av arbetet mot kränkande behandling i skolan. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021. Grunder i ansvarsprövningen utgår bland annat från risker för bristande ledning, styrning, uppföljning och kontroll. Syfte och mål beskrivs närmare i avsnitt 3.

2 Bakgrund

Kränkande behandling i skollagens mening är ett begrepp som definieras som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Allmänt kan sägas att kränkande behandling i skollagens mening är till exempel nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar såsom knuffar, slag och sparkar. Kränkande behandling kan även bestå av utfrysning eller hot. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfälle eller vara systematisk och återkommande.

Huvudmannen har ansvaret för skyldigheten att arbeta för att motverka kränkande behandling i samband med verksamheten. Alla barn och elever har en motsvarande rätt att få hjälp av skolan om de upplever sig utsatta för kränkande behandling.

Norberg kommuns revisorer bedömer i sin risk- och väsentlighetsbedömning att det finns skäl för att granska kommunstyrelsens och barn- och utbildningssektorns arbete för att förebygga och motverka kränkande behandling.

3 Projektets syfte, ändamål och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsens arbete för att motverka kränkande behandling i skolan är ändamålsenligt. Det innefattar att ha riktlinjer och struktur för att anmäla, utreda, åtgärda och kontrollera efterlevnad samt ytterst förebygga och förhindra kränkande behandling, mobbing och diskriminering.

Vi har därför granskat:

- Finns planer mot kränkande behandling, mobbing och diskriminering som revideras årligen?
- Hur är arbetet organiserat?
- Vilka konkreta insatser görs för att motverka att en elev behandlas kränkande, mobbas eller diskrimineras?

- Rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder. Finns ett kvalitetsarbete som följer upp kränkningar, mobbing och anmälningar mm?
- Hur fungerar kommunikationsvägarna mellan lärare, rektor, skolchef, utskott och socialtjänst?
- Hur ser rapporteringen ut till och från ansvarigt utskott/kommunstyrelsen?

3.1 Avgränsning

Granskningen omfattar främst kommunstyrelsens ansvar för verksamheten i grundskolan.

4 Revisionskriterier

Granskningen kommer att genomföras genom att vi kommer att bedöma om verksamheten uppfyller:

- Skollagen, särskilt 6 kap 3 och 9 §§ kränkande särbehandling
- Diskrimineringslag och arbetsmiljölagen
- Arbetsanpassning AFS 2020:5 (gäller från 1/6 2021) – förebyggande anpassning som omfattar även elever
- Barnkonventionen
- Tillämpbara interna regelverk och policys
- <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

5 Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen.

6 Metoder

Kommunernas redovisade material samt de uppgifter som kommit fram i intervjuerna har varit utgångspunkten för granskningen. Analys och bedömning av resultat grundar sig på insamlade styrdokument, egna verifieringar och intervjuer.

Insamling och genomläsning av följande dokument har genomförts:

Källskolan åk F-3, grundsärskolan och fritidshemmets plan mot kränkande särbehandling samt riktlinjer och rutiner mot diskriminering 2020/2021, Källskolan åk F-3 grundsärskolan och fritidshemmets plan mot kränkande särbehandling och diskriminering 2021/2022, Källskolans

regel och ledstjärnor för elever 2021/2022, Källskolans och fritidshemmets värdegrundsarbete 2021/2022, Källskolans årshjul för elevråd- och värdegrundsarbete 2021/2022, Plan mot kränkande särbehandling samt riktlinjer och rutiner mot diskriminering Centralskolan årskurs 4-9 2020/2021, Plan mot kränkande särbehandling och diskriminering samt riktlinjer och rutiner mot diskriminering Centralskolan årskurs 4-9 2021/2022.

Intervjufrågorna har upprättats med utgångspunkt i revisionsfrågorna.

Följande tjänstemän har intervjuats via Teams:

- Sektorchef.
- Rektor och kurator på Källskolan
- Rektor och kurator på Centralskolan
- Kamratstödjare på Centralskolan (fyra representanter)

Följande politiker har intervjuats via Teams:

- Ordförande och ledamot i barn- och utbildningsutskottet (sitter även som ledamöter i KS)

Ansvarig förtroendevald revisor har getts möjlighet att läsa igenom den text som sänts till intervjupersonerna för sakgranskning.

7 Resultat av granskningen

7.1 Planer mot kränkande särbehandling och diskriminering

Huvudmannen ska se till att det en gång per år, för varje särskild verksamhet, upprättas en plan mot kränkande behandling. Det övergripande syftet med planen är att förebygga och motverka kränkande behandling, och tanken är att planen ska vara "levande" i den meningen att den ständigt ska vara aktuell i verksamhetens dagliga arbete. För att planen ska fungera på ett ändamålsenligt sätt är det, enligt förarbetena, viktigt att den utformas utifrån verksamhetens egna behov.

Planen mot kränkande behandling ska dock alltid innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året en redogörelse för hur åtgärderna i föregående års plan har genomförts.

Enligt förarbetena bör planen vidare innehålla rutiner för både akuta situationer och uppföljande insatser, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras.

Barn och elever ska medverka i arbetet med att upprätta, följa upp och se över verksamhetens plan mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Även vårdnadshavare bör, enligt uttalanden i förarbetena, göras delaktiga i detta arbete.¹

7.1.1 Iakttagelser

Både Källskolan och Centralskolan har upprättade planer mot kränkande behandling. Planerna revideras årligen och tas enligt sektorchef upp för godkännande i utskottet under oktober månad. Inför intervjuerna som genomfördes under augusti och september samlades planerna för 2020/2021 in. 2021/2022 års planer har inkommit till granskaren under oktober i och med att de färdigställts.

Under intervju med Källskolans rektor och kurator framkommer att arbetslagen utvärderar planen i juni varje år. Utvärderingarna sammanställs av rektor och kurator och med utvärderingarna som utgångspunkt skapas ett förslag på reviderad plan. Planen går ut på remiss till arbetslagen i början av höstterminen. Planen tas sedan upp i utskottet under oktober månad.

Källskolans plan mot kränkande behandling och diskriminering för läsåret 2021/2022 innehåller information om vilka verksamheter som omfattas av planen samt vem som är ansvarig för planen. Information om elevers, vårdnadshavares och personals delaktighet finns med. Information om när och hur planen ska utvärderas och vem som är ansvarig framgår också. Vidare finns kartläggningar av både elevernas och personalens upplevelse av det förebyggande arbetet under läsåret 2020/2022. Främjande och förebyggande insatser för innevarande läsår 2021/2022 (exempelvis SVT-gruppens arbete, trivselenkät, klassråd, rastaktiviteter och ordnings- och skolregler) beskrivs. Aktiva åtgärder på främjande nivå och på förebyggande nivå finns beskrivna med vad som behöver förbättras, varför det behöver förbättras och vilka aktiviteter som ska genomföras. Slutligen finns rutiner för akuta situationer med tillhörande bilagor i form av incidentrapportmall. Under intervju med rektor framkommer att planen är väl implementerad i

¹ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

verksamheten både hos personal och elever samt att ambitionen är att även vårdnadshavare ska vara väl förtrogna med dess innehåll.

Under intervju med rektor och kurator på Centralskolan framkommer att plan mot kränkande behandling 2020/2021 anses vara bristfällig och har stora utvecklingsbehov. Rektor förklarar att den behöver arbetas om från grunden då den inte uppfyller kriterierna för att vara ett levande dokument samt att den innehåller felaktigheter. Till exempel omnämns en likabehandlingsgrupp som inte finns längre. Även blankett för incidentrapportering saknas. Rektor förmedlar att arbetet med att skapa ett systematiskt arbete mot diskriminering och kränkande behandling kommer att ta tid och att den plan som är under arbete och ska gå upp till utskottet under oktober är ett steg på vägen men att den kommer behöva fortsatt revidering framåt. Återkommande uppföljningar, utvärderingar och revideringar kommer ske under läsåret.

Centralskolans plan mot kränkande behandling samt riktlinjer och rutiner mot diskriminering och trakasserier 2021/2022 innehåller information om vilka verksamheter som omfattas av planen samt vem som är ansvarig för planen. Information om elevers, vårdnadshavares och personals delaktighet finns med. Information om när och hur planen ska utvärderas och vem som är ansvarig framgår också. Mål för 2021/2022 samt främjande och förebyggande insatser under läsåret beskrivs. Rutiner för akuta insatser och en handlingsplan med rutiner för bland annat utredning och åtgärder när elever kränks av andra elever, dokumentation, hur personalen ska göra när den upptäcker trakasserier eller kränkningar och anmälan till socialförvaltningen. Bilagor med ordningsregler, blanketter för anmälan av incidenter, blankett för anmälan och utredning av diskriminering, kränkning eller trakasserier, samt definitioner av begrepp finns i dokumentet. Under intervju med rektor framkommer att planen inte är implementerad i den utsträckning som är önskvärd.

7.1.2 Kommentarer

I Norberg finns två skolor, Källskolan som är en F-3 skola samt Centralskolan som är en 4-9 skola. Skolorna har planer mot kränkande behandling. Planerna är dock endast delvis uppbyggda på samma sätt både dispositionsmässigt och innehållsmässigt vilket är anmärkningsvärt i. Planerna har även olika titlar: *"Plan mot kränkande behandling samt Riktlinjer och rutiner mot diskriminering och trakasserier, Centralskolan åk 4-9 2021/2022"* och *"Källskolan Åk F-3, Grundsärskolan och fritidshemmets plan mot kränkande behandling och diskriminering"*.

Källskolans plan innehåller alla delar som den ska innehålla. Vad som ska göras i akuta situationer finns beskrivet men det saknas tydliga beskrivningar kring hur hanteringen ska gå till. I Källskolans plan står även att vårdnadshavare får information om planen men det framkommer inte hur detta går till.

Centralskolans plan innehåller alla delar som den ska innehålla och stora förbättringar har skett i jämförelse med planen för föregående läsår. Planen bedöms dock vara osammanhängande och det saknas en röd tråd då handlingsplan och rutiner blandas. Hur föregående års plan ska utvärderas behöver förtydligas. Åtgärderna för att komma till rätta med de många problemområdena skulle med fördel kunna beskrivas och kopplas ihop med målsättningen.

Våra rekommendationer är:

- att Norbergs kommun skapar en gemensam mall för plan mot kränkande behandling med tillhörande rutiner och blanketter som sedan används av båda skolorna. Planerna innehåller idag mycket information om vad som ska göras medan hur personalen ska agera och vem som ska göra vad är otydligt.
- att Källskolan arbetar fram tydliga skriftliga instruktioner kring hur personalen ska arbeta och dokumentera i akuta situationer.
- att Centralskolan fortsätter det påbörjade utvecklingsarbetet med att omarbete planen mot kränkande behandling och att en tidplan för dess framtagande och implementering tas fram omgående. Även en konkret plan för hur den kontinuerligt skall följas upp under året bör tas fram för att säkerställa att den hålls levande i det dagliga arbetet.

7.2 Förebyggande insatser

7.2.1 Iakttagelser

Under intervju med rektor och kurator på Källskolan framkommer att olika förebyggande insatser utförs för att förebygga kränkande särbehandling och diskriminering. En trivselenkät genomförs varje termin där eleverna får möjlighet att uttrycka sina synpunkter. Eleverna fyller även i sociogram (utgår från sociala kontakter i en klass och hjälper klassläraren att få en bild av kamratförhållandena). Skolan jobbar även med ett värdegrundsarbete och har tagit fram en gemensam plattform i form av ett dokument. I plattformen beskrivs att trädet används som en symbol för den egna individen där kronan är det som syns utantill och rötterna det som finns inuti, det vill säga våra tankar och känslor. Trädet behöver vatten för att må bra och därför utgör

sex droppar grundskolans vision; bemötande, respekt, eget ansvar, samarbete, utveckling och arbetsro. En gång per månad anordnas temadagar med utgångspunkt i visionen.

Under intervju med rektor och kurator på Källskolan framkommer att det finns en SVT-grupp på skolan (Studiero, Värdegrund, Trygghet). Gruppen leds av kuratorn och har representanter från respektive arbetslag. Även skolsköterska och idrottslärare deltar i gruppen. Gruppen träffas var fjortonde dag och har uppdrag att leda skolans trygghets- och värdegrundsarbete utifrån ett fastlagt årshjul. Representanterna ansvarar för att frågorna diskuteras i arbetslagen. Under intervjun framkommer också att flera vuxna ofta finns i klassrummen vilket anses bidra till att förebygga kränkande behandling både mellan elever även mellan personal och elever. Utöver ovanstående har Källskolan en mängd andra insatser för att förebygga kränkande behandling och öka tryggheten på skolan. Här följer några exempel: klassråd och elevråd månadsvis, anpassningar i form av koncentrationshjälpmedel i klassrummen, Oasen (verksamhet för elever med behov av enskilt stöd i sitt lärande), trygg förflyttning (trygghetsskapande vid förflyttningar inom skolan), elevstöd under raster, rastaktiviteter, fadderverksamheter, matro och kommunicera (en vuxenplats vid varje bord), pulshöjande aktiviteter några tillfällen per vecka och ordnings- och skolgårdsregler.

Under intervju med rektor och kurator på Centralskolan framgår att ett trygghetsteam håller på att startas upp på skolan där rektor, kurator, specialpedagog, skyddsombud och några förstalärare ska delta. Gruppens uppdrag kommer initialt komma ha fokus på att utveckla det förebyggande arbetet och skapa rutiner för systematiskt arbete med frågor inom trygghet och likabehandling.

I Centralskolans plan för likabehandling framgår att följande främjande och förebyggande insatser ska genomföras: trygghetsvandring, skydds rond, trivselenkät, arbete med värdegrund och ordningsregler, uppmärksamma viktiga kalenderdagar, elevråd, utformande av plan för arbete med sunda vanor och förhållningssätt inom sociala medier, hälsosamtal med skolsköterska i åk 5 och 8.

Centralskolan arbetar med konceptet kamratstödjare som ett led i att arbeta förebyggande. Under årskurs 6 får eleverna information om konceptet och alla elever får då om de önskar bli kamratstödjare lämna en intresseanmälan. Intervjuer genomförs och ett visst antal elever väljs sedan ut och får gå en utbildning som leds av kurator. Under intervjun som granskare genomfört

med kamratstödarna framkommer att gruppen leds av kurator och två av skolans lärare. Kamratstödarna träffas tillsammans med ledarna en gång per vecka. Kamratstödarna har tystnadsplikt och på mötena diskuteras vad som hänt under veckan och kamratstödarna kan även få vissa uppdrag till kommande möte till exempel att de ska uppmärksamma någon elev som uppfattas som ensam eller utanför. Kamratstödjarnas roll är att vara lite extra kompis och finnas där om någon behöver prata. Kamratstödarna försöker röra sig runt i skolans olika miljöer och under intervjun framkommer att de tar sitt uppdrag på stort allvar och att uppdraget är utvecklande både för dem själva som individer och för alla andra elever på skolan. De förmedlar att de lättare kan nå fram till elever som utsätts för diskriminering än de vuxna på skolan eftersom de kan sätta sig in i elevernas perspektiv. De förmedlar också att uppdraget är utmanande eftersom vissa elever ser dem som en slags poliser men att de får stöd dels av ledarna, dels av varandra för att hantera utmaningarna. Kamratstödarna har en Instagram-sida där de förmedlar information och peppningar till övriga elever. Kamratstödarna förmedlar också att de deltar i trygghetsvandringen som genomförs årligen och att de sedan går ut och informerar in klasserna vad som framkommit.

7.2.2 Kommentarer

Källskolans bedöms bedriva ett gott arbete med konkreta förebyggande insatser för att motverka att elever behandlas kränkande och diskrimineras. Insatserna finns väl beskrivna i den dokumentation som granskats.

Centralskolan bedöms inte bedriva ett tillräckligt arbete med förebyggande insatser för att motverka att elever behandlas kränkande och diskriminerande. En ljuspunkt är dock arbetet med kamratstödare som bedöms vara en givande insats. Centralskolan är både en mellanstadie- och högstadieskola och det torde innebära att det finns olika behov av förebyggande insatser på de olika stadierna vilket inte alls berörs i planen. Delar av de konkreta insatser som bedrivs på Källskolan borde även kunna fylla ett syfte på mellanstadiet på Centralskolan.

Vår rekommendation är:

- att Centralskolan tar fram en plan för hur de ska arbeta vidare med att utveckla det förebyggande arbetet dels för mellanstadiet, dels för högstadiet. Centralskolan kan med fördel ta inspiration från Källskolan kring konkreta insatser på mellanstadienivå.

7.3 Rutiner för anmälan, utredning och åtgärder

Förskollärare, lärare och annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten måste anmäla det till rektorn. Rektorn måste i sin tur anmäla händelsen vidare till huvudmannen. Personalens respektive rektorns skyldighet att anmäla gäller på samma sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen. Skyldigheten att anmäla gäller oberoende av hur personalen får reda på den upplevda kränkningen. Det kan till exempel handla om att ett barn eller en elev berättar om en kränkning för någon i personalen eller att hen själv ser eller hör något som kan vara en kränkning. En rektor som får reda på att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med förskolans eller skolans verksamhet är skyldig att anmäla det till huvudmannen. Huvudmannen är sedan skyldig att skyndsamt utreda vad som hänt. Om utredningen konstaterar kränkande behandling måste huvudmannen vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Rektorns skyldighet att anmäla upplevd kränkande behandling till huvudmannen är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda vad som hänt. Därför måste även personalens anmälan till rektorn och rektorns vidareanmälan till huvudmannen göras skyndsamt.²

7.3.1 Iakttagelser

Under intervju med rektor och kurator på Källskolan framkommer att incidenter som uppstår under skoltid ofta inträffar utanför klassrummet. Rastvärdarna har en central funktion och är många gånger de som fångar upp incidenter som sker. Vissa konflikter löses direkt på plats och renderar inte någon incidentrapport. På Källskolan finns en insats som kallas minimedling där det tre gånger per vecka kommer erbjudas tillfällen då elever som kan behöva stöd i en konflikt kan komma och prata. Minimedlingen bemannas med medarbetare från SVT-teamet.

I "Källskolan Åk F-3, Grundsärskolan och fritidshemmets plan mot kränkande behandling och diskriminering" står: *"Klassläraren har ett ansvar att utreda situationen, vidta åtgärder och kontakta vårdnadshavare. Klassläraren ansvarar för att dokumentationen och att den lämnas till SVT-gruppen och rektor bedömer om incidenten ska anmälas skriftligt till huvudmannen. På huvudmannens*

² <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

uppdrag startar rektor, efter kännedom, skyndsamt en utredning. Rektor ansvarar för att åtgärder sätts in och om anmälan ska göras till andra myndigheter. Ärendet inklusive insatta åtgärder dokumenteras och återrapporteras till huvudmannen.”

I planen står också: ”Syftet är att Källskolan och fritidshemmets 0-tolerans mot kränkningar och diskriminering uppfylls. All personal ska arbeta för att det uppfylls och att skolans ordning- och skolgårdsregel följs. Incidentrapporten ska fyllas i vid händelser av kränkning eller diskriminering. Den vuxne på skolan som ser eller är i närheten av incidenten ansvarar för att då tala med elev och/eller utsatt samt att snarast fylla i incidentrapporten. Klasslärare och/eller fritidshemspersonal har huvudansvaret för att vidare hantera incidenten och vid behov ytterligare tala med aktuella elever samt alltid meddela vårdnadshavare när en incidentrapport skrivits. Kurator ansvarar för att löpande protokollföra incidentrapporter och att de behandlas vid elevhälsans möten samt att beslut om eventuella insatser tas. Kurator ska i samråd med elevhälsan utreda- och åtgärda uppkomna fall av kränkande- och diskriminerande behandling. Dessutom tillsammans med övrig personal arbeta aktivt för att alla händelser av kränkande- och diskriminerande handlingar behandlas professionellt av skolans personal. Återkoppling till klasslärare sker när/om en elev ofta förekommer och/eller när incidenten leder till en kränkingsanmälan. När incidenten bedöms vara en händelse enligt någon av de sju diskrimineringsgrunderna, se bilaga incidentrapport, anmäler rektor ärendet skriftligt till huvudmannen. På huvudmannens uppdrag startar rektor skyndsamt en utredning av omständigheterna till den anmälda händelsen av kränkning eller diskrimineringen. Kurator ansvarar för att genomföra utredningen. Efter att en grundlig utredning genomförts, ansvarar rektor för att de åtgärder vidtas som visat sig krävas, för att förhindra kränkande behandling och diskriminering i framtiden.”

På incidentrapporten som finns som bilaga till rapporten framgår följande:

“Rapporten gäller from augusti 2021. På Källskolan råder 0-tolerans mot kränkningar, hot och våld. All personal på Källskolan ska arbeta för att det uppfylls och att skolans ordnings- och skolgårdsregler följs. **Incidentrapporten** ska fyllas i vid händelser av kränkande behandling eller diskriminering. **Den vuxne** på skolan som ser eller är i närheten av incidenten ska tala med elev och/eller utsatt samt snarast fylla i incidentrapporten. Incidentrapporten ska skrivas snarast, helst samma dag och ges i 1 ex vardera till klasslärare för den som utsätter samt den utsatte och 1 ex till kurator. **Klasslärare och fritidshemspersonal** har huvudansvaret för att vidare hantera incidenten och vid behov tala ytterligare med aktuella elever. Den som har huvudansvaret ska alltid kontakta vårdnadshavare när incidentrapport skrivits. Viktigt är att båda vårdnadshavarna, kontaktas när de är separerade. Kontakt

*ska tas med vårdnadshavare både till den som utsätter samt den som blir utsatt. **Kurator** ansvarar för löpande översyn av incidentrapporter och att de behandlas vid EHT med beslut om eventuella insatser samt på uppdrag av rektor göra kränkings utredning. **Rektor** ansvarar för att anmäla vidare till huvudmannen. Vid allvarligare händelser bör rektor kontaktas direkt!"*

I intervju med rektor på Centralskolan framkommer att det finns brister kring rutiner gällande anmälan, utredning och åtgärder. Personalen arbetar inte lika och kompetensen skiljer sig åt mellan olika medarbetare. Det råder oklarheter kring hur incidenter ska rapporteras och det finns därför risker för att alla inte når ledningen eller går vidare till huvudman. Under intervjun framkommer att det med anmälan till huvudman menas att utskottet ska få information. Detta framgår dock inte i dokumentationen. Centralskolan använder samma incidentrapport som Källskolan men har även bilagt en blankett för anmälan och utredning av diskriminering, kränkning eller trakasserier till sin plan mot diskriminering. Centralskolan har i sin plan uppdaterat texten kring vilka steg som ska tas när en elev kränks men det är otydligt vem i personalen som ska göra vilket steg.

Både Källskolan och Centralskolan har rutiner för vad som ska ske om en elev kränks av en vuxen på skolan. Skolornas rutin är snarlika och innefattar att rektor tar ansvar utifrån arbetsgivarperspektivet. Även facklig instans blir inblandad.

Under samtliga intervjuer framkommer att den interna kommunikationen från lärare, via rektor, skolchef och utskott idag finns men exakt hur kommunikationen ska ske finns inte tydligt nedtecknad i rutiner eller planer.

Under intervju med sektorchef framkommer att hon finns med vid utskottets möten och att det där redovisas kränkingsärenden som utretts av rektor. Incidentrapporter går inte vidare till utskottet från skolorna utan analysen sker på skolorna. Själva utredningen finns att tillgå om utskottet vill läsa den men de har själva sagt att de inte behöver se utredningen utan de är nöjda med att de vet att rektor har startat en utredning.

Under intervju med utskottet framkommer att många ärenden reds ut på skolorna och att vissa ärenden av allvarigare karaktär går vidare till utskottet och att de då får en fullständig redogörelse kring vad som skett och vilka åtgärder som vidtagits. Under intervjun framkommer

att utskottets ledamöter anser sig få den information de behöver från sektorchef för att kunna ta sitt ansvar.

7.3.2 Kommentarer

Både Källskolans och Centralskolans rutiner kring anmälan, utredning och åtgärder bedöms vara motsägelsefulla och otydliga och att det finns risk att medarbetare missförstår när de läser rutinerna då det på olika ställen i planen skiljer sig åt kring hur frågor ska hanteras. Det är oklart vem som ansvarar för vad. Det är också otydligt var distinktionen mellan incident och allvarligare händelse går. I vissa avsnitt i Källskolans plan står att kurator ska utreda, i vissa avsnitt framgår att rektor ska utreda. Det framgår inte heller tydligt vad som menas med huvudmannen; om det är skolchef, utskott eller kommunstyrelsen som avses.

Vår bedömning är att det idag inte finns ett systematiskt kvalitetsarbete kring uppföljningar av kränkningar, mobbing och anmälningar på övergripande nivå. På Källskolan finns ett internt arbete med att följa upp incidentrapporteringen. Detta saknas på Centralskolan.

Vår rekommendation är:

- att Norbergs kommun skapar en gemensam mall för plan mot kränkande behandling med tillhörande rutiner och blanketter som sedan används av båda skolorna. Planerna innehåller idag mycket information om vad som ska göras medan hur personalen ska agera och vem som ska göra vad är otydligt.
- att Norbergs kommun tar fram en tydlig ansvars- och rollfördelning för lärare/skolpersonal, rektor och skolchef
- att Norbergs kommun förtydligar i en skriftlig rutin vilken information som ska gå vidare till huvudmannen och vilken instans som avses.
- att Norbergs kommun tar fram riktlinjer kring hur incidenter och allvarligare kränkningar ska sammanställas, avrapporteras och följas upp både på enhetsnivå och på övergripande nivå inom sektorn men även på politisk nivå i utskott och kommunstyrelsen.

7.4 Samverkan med socialtjänst

Personal i förskola och skola har också en viktig roll i att upptäcka när barn far illa eller när det finns risk för det. När det finns en misstanke om att ett barn far illa har huvudmannen och

personalen i skolan eller förskolan en skyldighet att göra en anmälan till socialnämnden. Med barn avses här alla barn och elever under 18 år.³

7.4.1 Iakttagelser

Under intervju med sektorchef framkommer att ett gott samarbete finns med den sociala sektorn. Detta bekräftas i intervjuer med rektorer och kuratorer. Källskolans incidentrapporter går vidare till mentorer, elevhälsoteam och trygghetsteam. Elevhälsoteamet analyserar incidentrapporterna, Vid behov görs anmälan till socialtjänsten. I Centralskolans plan mot diskriminering finns information och rutin kring hur anmälan till socialtjänsten ska gå till.

7.4.2 Kommentarer

Vår bedömning är att samverka med socialtjänst sker på ett tillfredsställande sätt.

8 Svar på revisionsfrågorna

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Norbergs kommun inte fullt ut har ett ändamålsenligt arbetssätt mot kränkande särbehandling i skolan då det finns brister och utvecklingspotential inom en rad områden.

Finns planer mot kränkande behandling, mobbing och diskriminering som revideras årligen?	Delvis. Planer mot diskriminering och trakasserier finns men behöver utvecklas.
Hur är arbetet organiserat?	Utvecklingspotential finns inom organisation. Rutiner för hantering av akuta situationer finns på båda skolorna till viss del men behöver förtydligas. Både skolorna har team som arbetar med trygghetsskapande; SVT-team respektive, trygghetsteam.
Vilka konkreta insatser görs för att motverka att en elev behandlas kränkande, mobbas eller diskrimineras?	Utvecklingspotential finns inom området konkreta insatser. Källskolan har ett gott förebyggande arbete. Exempel på förebyggande insatser: elevråd,

³ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

	<p>trivselenkät, rastaktiviteter, fadderverksamhet, trygg förflyttning, ordnings-och skolgårdsregler.</p> <p>Centralskolan behöver utveckla sitt förebyggande arbete. En ljuspunkt är dock arbetet med kamratstödjare som bedöms vara en givande insats. Exempel på förebyggande insatser: trygghetsvandring, elevråd, hälsosamtal.</p>
<p>Rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder. Finns ett kvalitetsarbete som följer upp kränkningar, mobbing och anmälningar mm?</p>	<p>Delvis</p> <p>Vår bedömning är att det idag inte finns ett systematiskt kvalitetsarbete kring uppföljningar av kränkningar, mobbing och anmälningar på övergripande nivå. På Källskolan finns ett internt arbete med att följa upp incidentrapporteringen. Detta saknas på Centralskolan.</p>
<p>Hur fungerar kommunikationsvägarna mellan lärare, rektor, skolchef, utskott och socialtjänst?</p>	<p>Inte helt tillfredsställande</p> <p>Kommunikationen med socialtjänsten fungerar väl. Den interna kommunikationen från lärare, via rektor, skolchef och utskott finns idag men behöver formaliseras tydligare i nedtecknade rutiner.</p>
<p>Hur ser rapporteringen ut till och från ansvarigt utskott/kommunstyrelsen?</p>	<p>Utvecklingspotential finns inom området.</p> <p>Utskottets ledamöter anser sig få den information de behöver från sektorchef för att kunna ta sitt ansvar. Det behöver dock i rutiner förtydligas vad som avses med huvudmannen; om det är skolchef, utskott eller kommunstyrelsen som avses.</p>

Dag som ovan,

Camilla Karlsson
Certifierad kommunal revisor

Anna Werner
Socionom